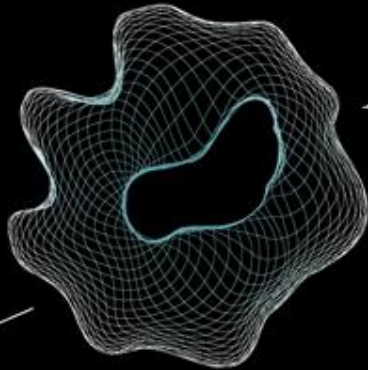

UNIVERSITY OF TWENTE.

Hoe groot, is groot genoeg?

Bas Denters (Bestuurskunde, Universiteit Twente)

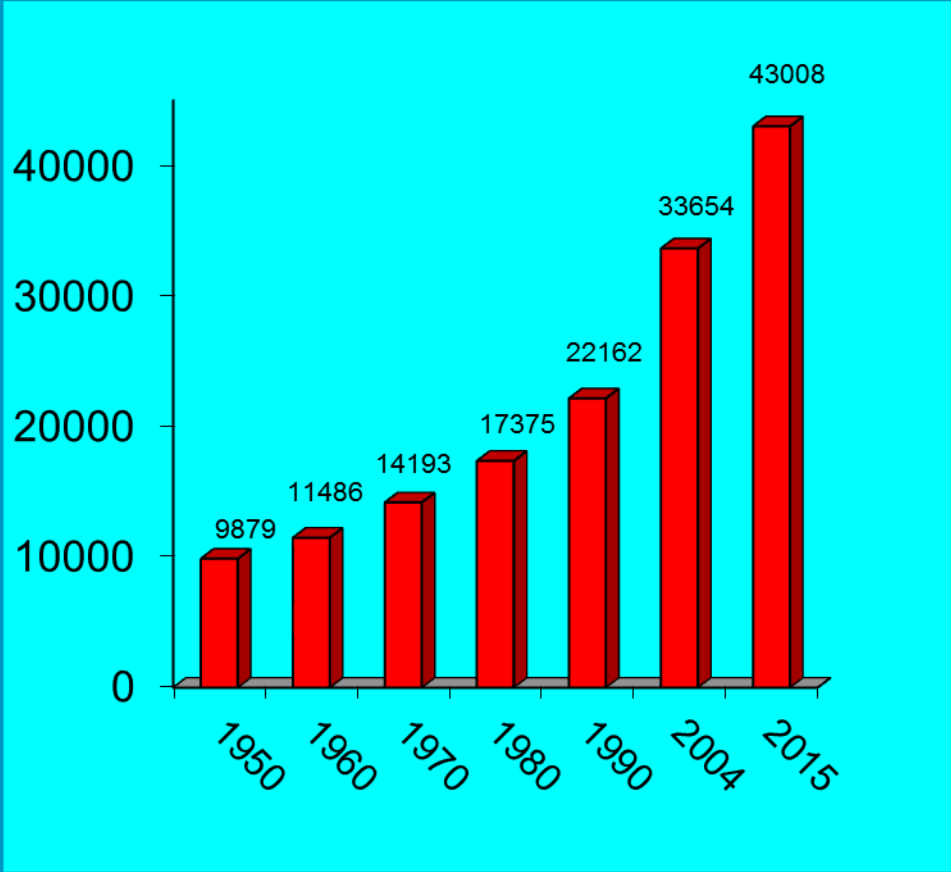
Kennisnetwerk Lokaal 13

Den Haag 17 april 2015

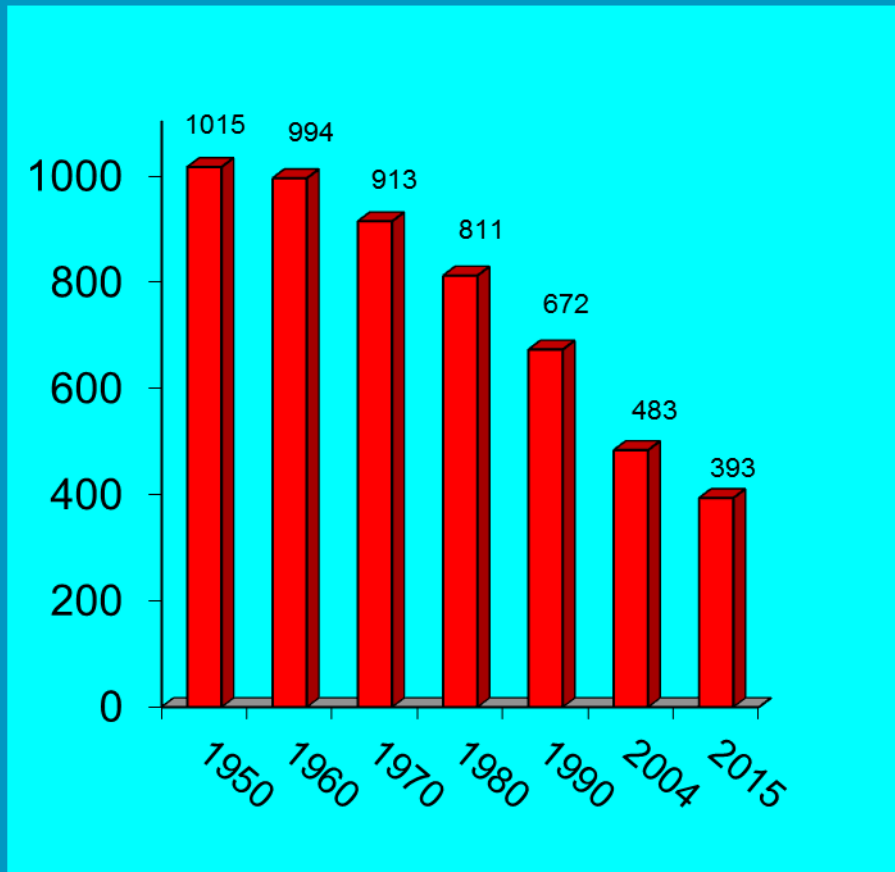
Schaalvergroting door de tijd

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND GOVERNANCE STUDIES

Grotere gemeenten

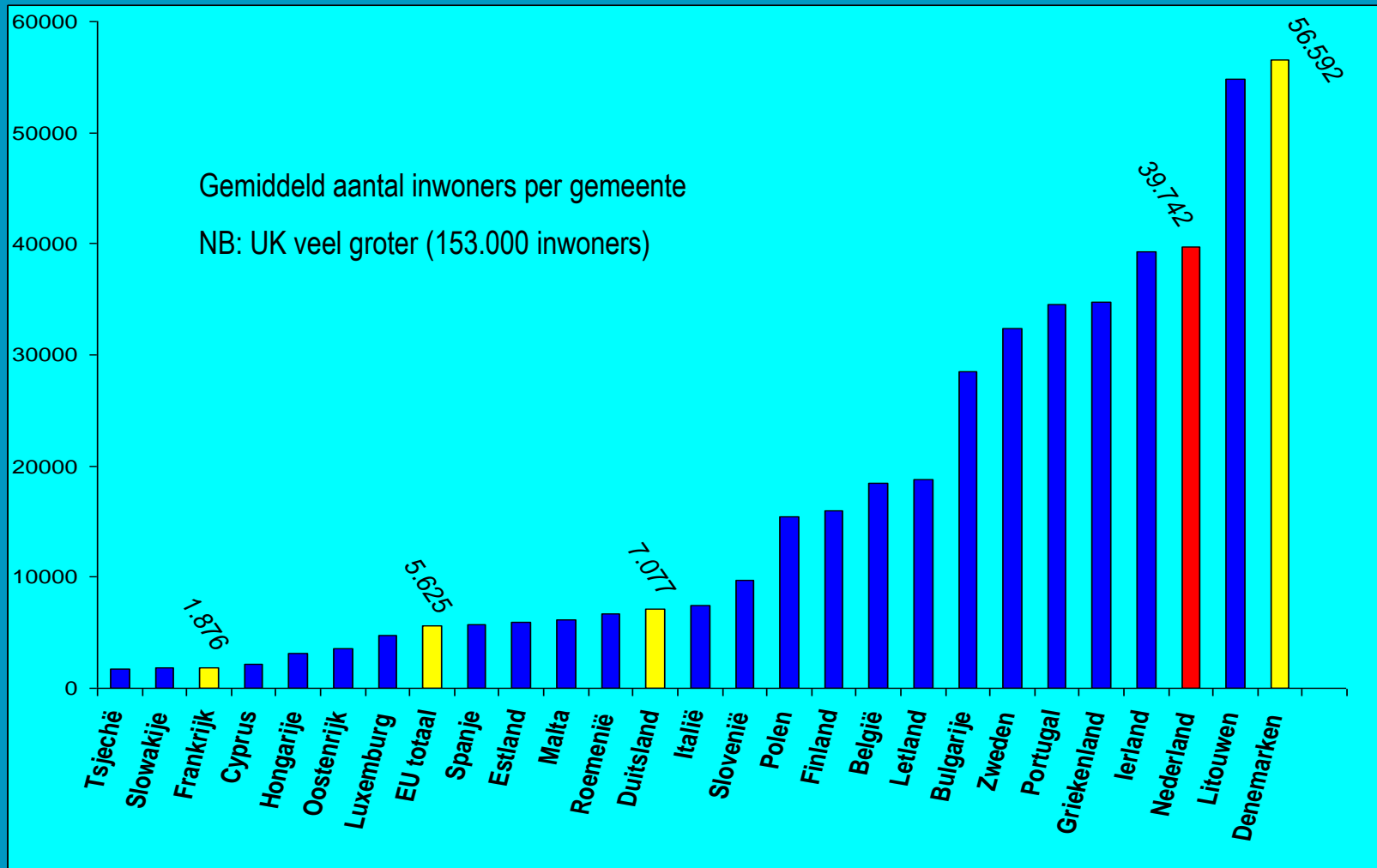

Minder gemeenten

Schaal gemeenten in EU (2011)

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Is groot, groot genoeg?

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Decentralisaties: “ [...] om kwaliteit te kunnen blijven leveren en vanuit kosten- en efficiencyoverwegingen hoort daarbij wel een **andere maatvoering**. Vandaar dat het regeerakkoord voor de langere termijn een eindbeeld schetst van **vijf landsdelen** en **gemeenten van in principe minimaal 100.000 inwoners**”.

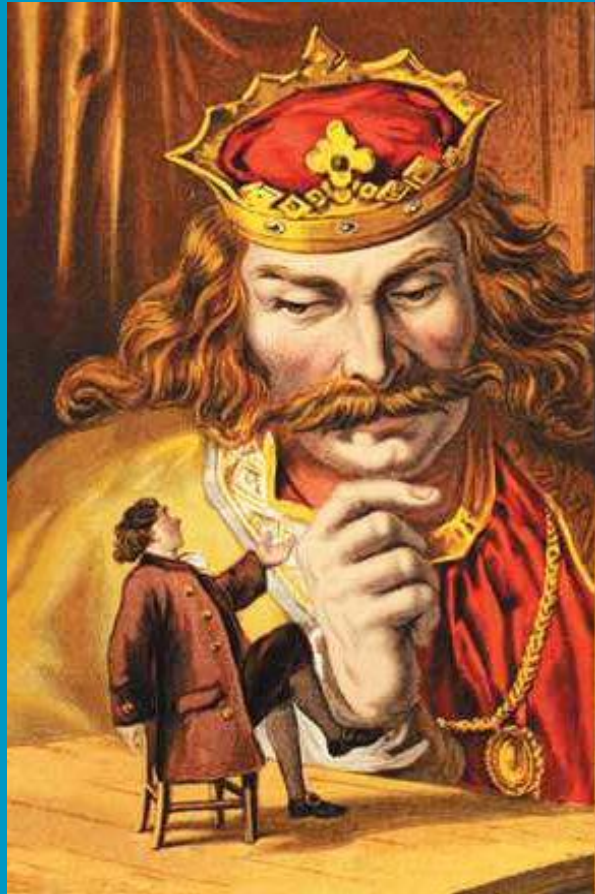
Regeringsverklaring 13-11-2012

Two visies: Gulliver's Travels

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Brobdingnag

Lilliput

Van Aartsen vs. Bovens

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

DE EERSTE OVERHEID (2007)

Bestuurskracht

Burger als consument

Grootschaligheid

Uniformiteit

WIL TOT VERSCHIL (2006)

Kracht van de samenleving

Actief burgerschap

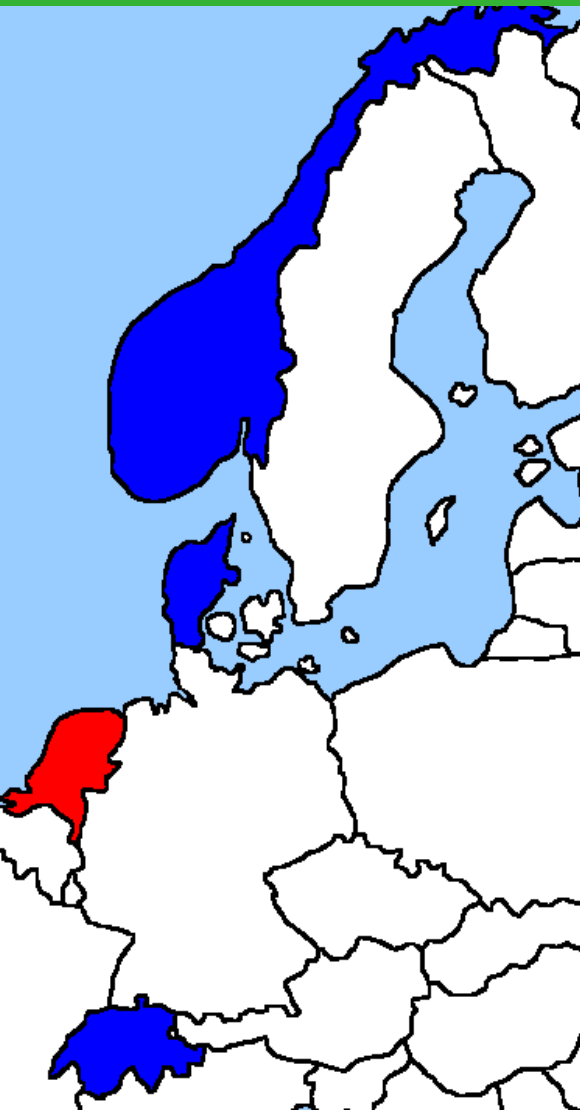
Kleinschaligheid

Pluriformiteit

Internationaal onderzoek

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

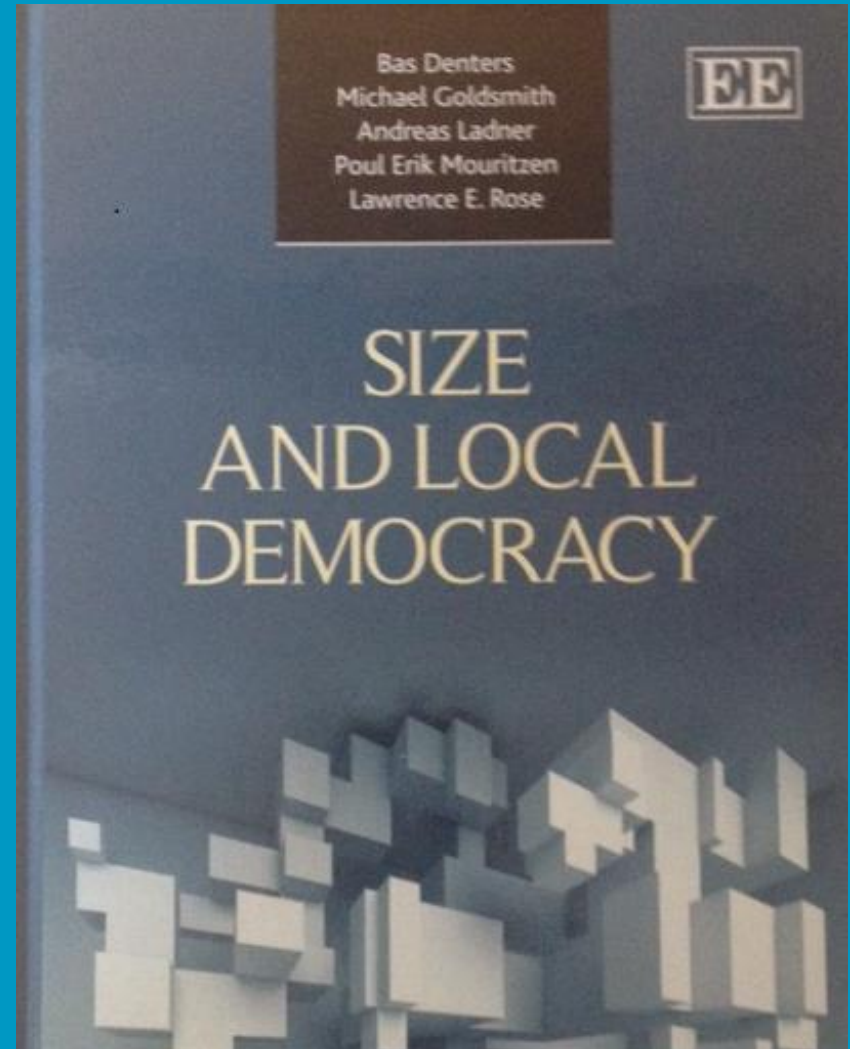

Size & Local Democracy in Europe

Vier landen,
resultaten NL

Vergelijking
inwoners
grote & kleine
gemeenten

Structurele
schaaleffecten
(gecontroleerd
voor effecten
urbanisatie en
samenstelling
bevolking)

Drie aspecten politieke democratie

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

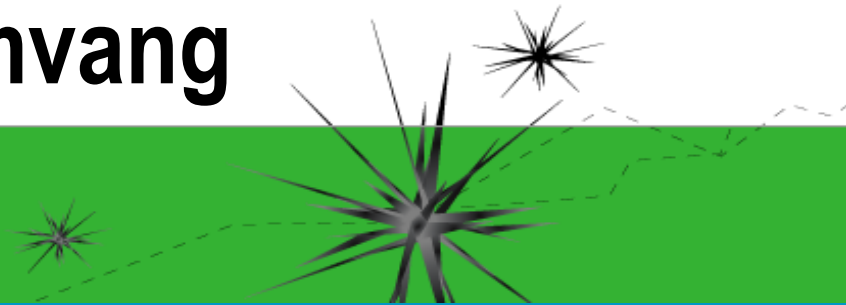
Tien criteria:
Burgerzin (kennis,
belangstelling, competenties)
burgerparticipatie

a) Inputs:
politieke kennis,
belangstelling en
participatie

b) Throughput:
vertrouwen in
lokale politici

c) Outputs:
tevredenheid met
bestuursprestaties

Resultaten effect van omvang

Negatief effect omvang in 3 of 4 landen

- Subjectieve politieke competentie (NL)
- Partijactivisme (NL)
- Contacten politici (NL)
- Tevredenheid bestuursprestaties (NL)

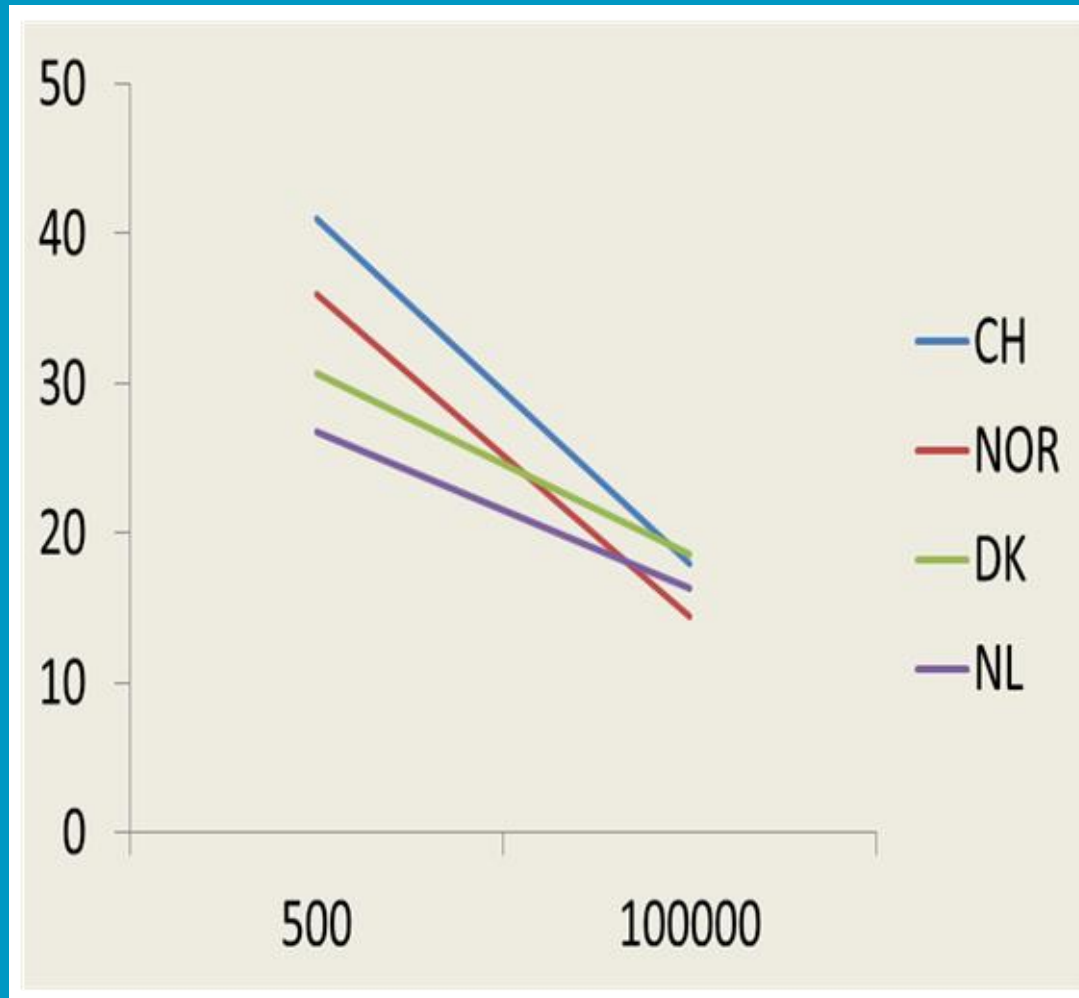
Negatief effect omvang in twee landen

- Lokaal politiek vertrouwen
- Lokaal overwegingen stemgedrag

Contacten met lokale politiek

IGS

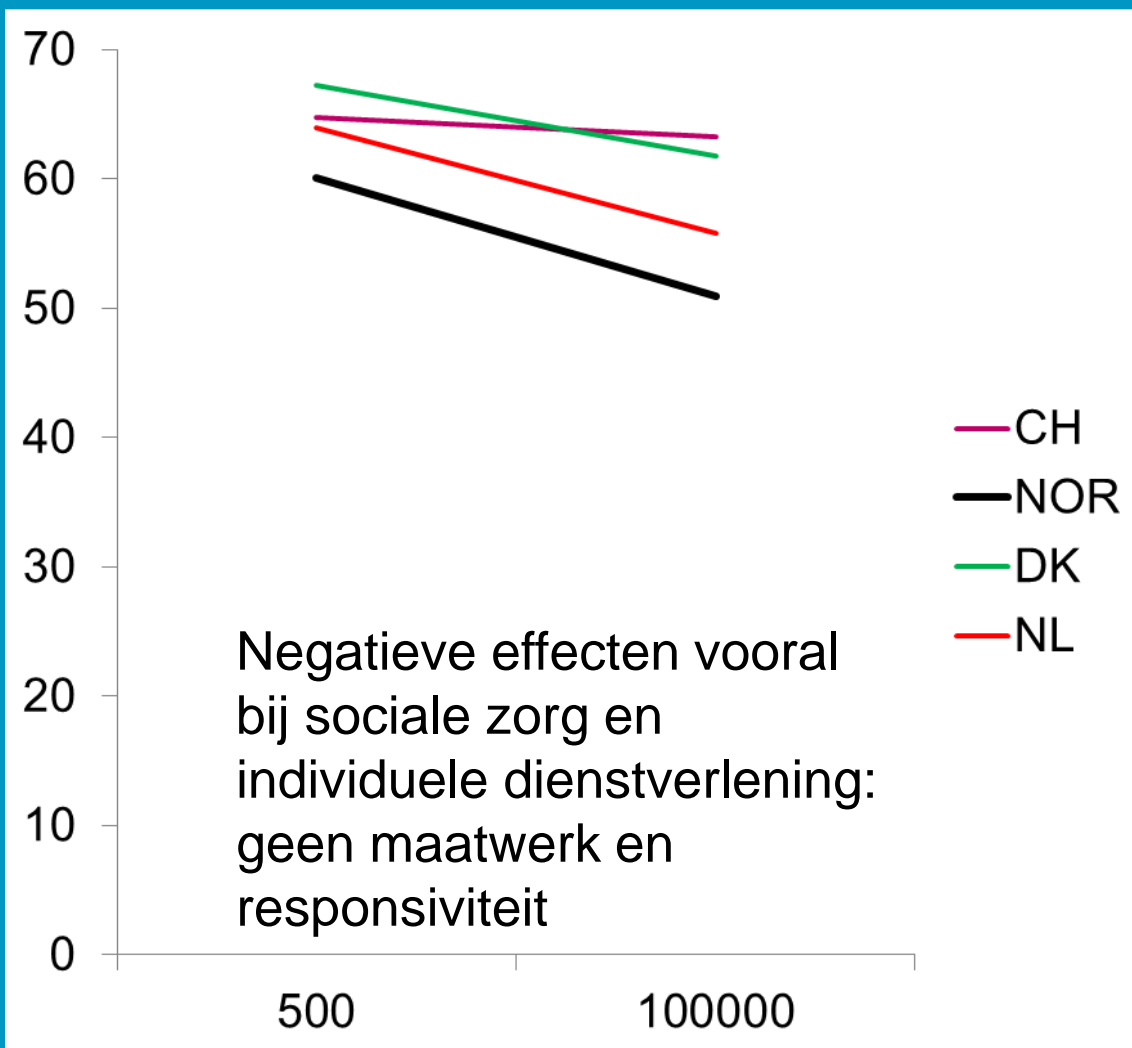
INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Tevredenheid met beleid / diensten

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Onze conclusies

IGS

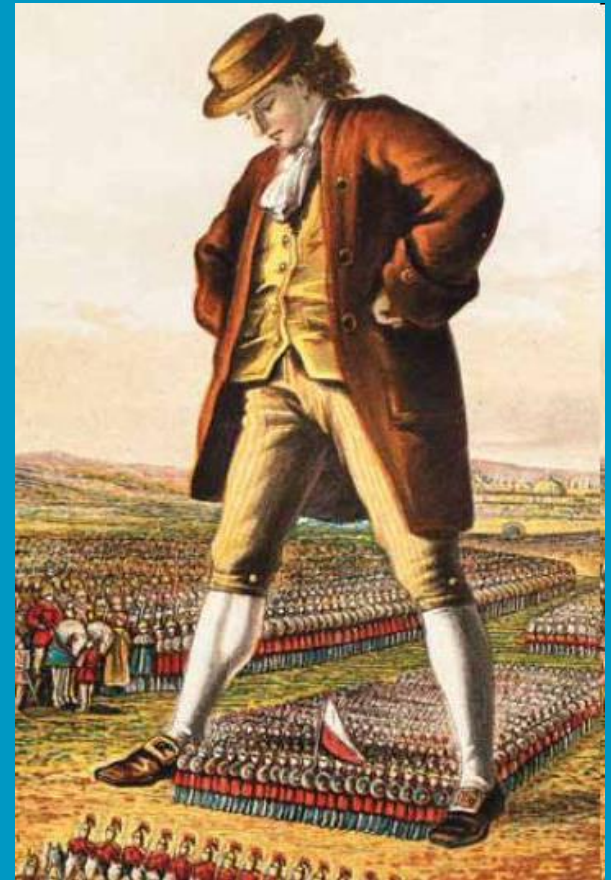
INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Steun voor Lilliput (small=beautiful)

- 4 maal consistent significant negatieve effecten
- Effecten: soms tamelijk zwak

Eenduidige verwerping van Brobdingnag (big=beautiful)

- Géén consistent positieve effecten, ook niet bij tevredenheid over bestuursprestaties

Maatschappelijke betrokkenheid

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Negatieve effecten schaal op:

- *Lokale verbondenheid*
- *Sociaal vertrouwen*
- *Buurtintegratie*
- *Lid maatschappen verenigingen*

Dit sociaal kapitaal bepaalt **BURGERKRACHT**":
bereidheid van burgers om
"zelfstandig of samen hun
toekomst vorm te geven"

Decentralisaties: dilemma

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Bestuurskracht gevraagd:

- Expertise
- Aansluiting bij (regionale) maatschappelijke verbanden en instellingen
- Samen sterker (o.a. inkoop)

Aansluiting bij burgers cruciaal

- Maak gebruik van kracht van burgers en gemeenschappen
- Maatwerk: wijkcoaches en wijkteams

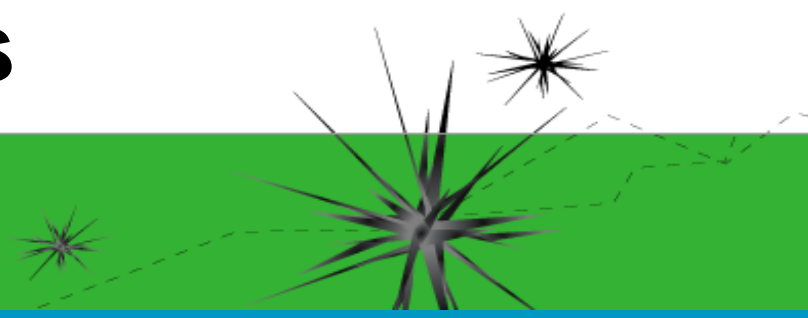
Noodverband: samenwerking

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Conventional wisdoms

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Bestuurlijke spaghetti

Democratisch Zwart Gat

Beste aller **mogelijke** werelden?

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Effecten herindeling op
effectiviteit en efficiëntie vallen
niet altijd mee (onderzoek
Herweijer c.s. en Schaap c.s)

Samenwerking = politiek proces:
Kunst van het **haalbare**

Onderzoek (2015)

Boogers/Denters/Sanders:

Participatie in meer regelingen,
meer tevredenheid over
bestuursprestaties.

*“Na de herindeling scoren de
heringedeelde gemeenten op alle
zeven beleidsterreinen slechter dan de
niet heringedeelde gemeenten. Dat
geeft te denken.”*

Wellicht fusie-effecten, maar:

*“dat deze fusie-effecten vroeg of laat
volledig zullen zijn verwerkt wil nog niet
zeggen dat de grotere, organisaties
daarna ook betere beleidsprestaties
zullen laten zien”*

Berghuis, Herweijer & Pol: Onderzoek
herindelingen in Groningen (1995); metingen
voor en na herindeling (2+ jaar)

Democratisch zwart gat

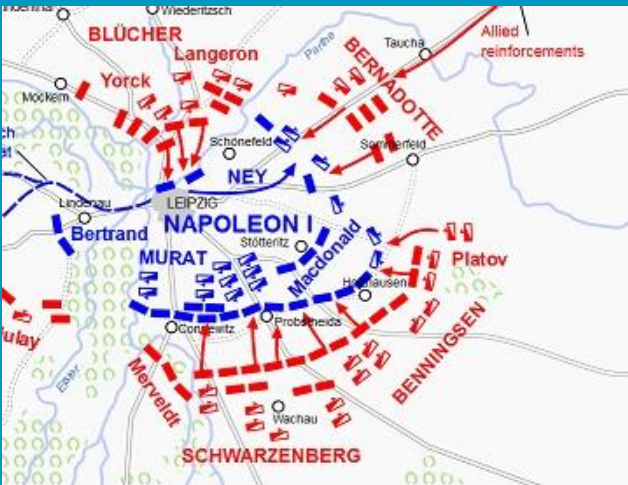
IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Zwitserland

- Controle door gemeenteraden
- Referenda en volksinitiatieven
- Actieve en passieve verantwoordelijkheid aan burgers

Nederland

- Wettelijke beperkingen
- Experimenteerwet BZK
- Daarnaast ook tal van onbenutte mogelijkheden voor democratische omsingeling

Voorbeeld van experiment

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

Gebruiken en mobiliseren kracht
van de regio naar model MijnBorne
2030

Regionale Uitvoeringsagenda

- Toekomstvisie
- Uitnodiging
middenveldorganisaties
- Debat in eigen kring
- Stuurgroep: vier scenario's
- Burgerraadpleging: keus scenario
- Uitwerking en uitvoering

MIJN
BORNE
2030...

Lapwerk, maar

IGS

INSTITUTE FOR INNOVATION AND
GOVERNANCE STUDIES

The Law of Requisite Variety: A control system must have as many possible states as the system it wants to control.

*Complex probleem,
Complexe oplossing !!!!*